



علوم و فنون ادبی 1

فصل یکم * قلمرو فکری

سخت - ۱۳۹۶ - smart

۱ کدام بیت از لحاظ ویژگی‌های فکری (از نظر عینی یا ذهنی بودن) با دیگر ابیات متفاوت است؟

- ۱ ای نهاده پای همت بر سر اوج سما / وی گرفته ملک حکمت گشته در وی مقتدا
- ۲ چشم دل باز کن که جان بینی / آنچه نادیدنی است آن بینی
- ۳ نسازد عشق رنگ از هیچ رویی بهر مخلوقی / که رنگ عشق بی‌رنگی وجود اندر عدم سازد
- ۴ شبی چون شبه روی شسته به قیر / نه بهرام پیدا، نه کیوان، نه تیر

قلمرو ادبی

سخت - منتا - ۱۳۹۶

۲ همه گزینه‌ها به جز گزینه حاصل استخراج نکات قلمرو ادبی متن زیر است.

«پادشاهی را شنیدم به کشتن اسیری اشارت کرد. بیچاره در آن حالت نومیدی ملک را دشنام دادن گرفت و سقط گفتن، که گفته‌اند هر که دست از جان بشوید، هر چه در دل دارد، بگوید.

وقت ضرورت چو نماند گریز / دست بگیرد سر شمشیر تیز»

- ۱ حذف فعل «گرفت»، بعد از «سقط گفتن»
- ۲ بهره گرفتن از تمثیل
- ۳ استفاده از آرایه جناس
- ۴ استفاده از آرایه کنایه

قلمرو زبانی

متوسط - منتا - ۱۳۹۷

۳ نوع «را» در کدام بیت، متفاوت است؟

- ۱ خرد را و جان را همی سنجد اوی / در اندیشه سخته کی گنجد اوی
- ۲ ز مرزی کجا مرز خرگاه بود / ازو زال را دست کوتاه بود
- ۳ چنین گفت کاین را ستایش کنید / جهان آفرین را نیایش کنید
- ۴ سیم روزخوان را به مرغ و بره / بیاراستش گونه‌گون یکسره

قلمرو فکری

متوسط - منتا - ۱۳۹۷

۴ با توجه به موارد زیر، هر جمله به ترتیب در کدام قلمرو جای می‌گیرد؟

الف) بهره‌گیری از تمثیل برای بیان مفهوم غفلت انسان

ب) هوشیاری و پرهیز از خوشی‌های زودگذر

پ) کاربرد واژه کهن به جای واژه امروزی

- ۱ قلمرو فکری - قلمرو فکری - قلمرو زبانی
- ۲ قلمرو فکری - قلمرو فکری - قلمرو ادبی
- ۳ قلمرو ادبی - قلمرو فکری - قلمرو زبانی
- ۴ قلمرو ادبی - قلمرو ادبی - قلمرو ادبی

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

smart- ۱۳۹۷ - سخت

۵ با توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، لحن کدام بیت با سایر ابیات متفاوت است؟

- | | |
|---|-----------------------------|
| ۱ | خروشی برآمد ز ایران سپاه |
| ۲ | سپهی بود جوانی که شکست |
| ۳ | سواری فرستیم نزدیک شاه |
| ۴ | همه برگرفتند با او خروش |
| | ز سر برگرفتند گردان کلاه |
| | پیری امروز برانگیخت سپاه |
| | بدان تا به راه آیدت نیم‌راه |
| | زمین پر خروش و هوا پر ز جوش |

smart- ۱۳۹۸ - متوسط

۶ وزن و آهنگ کدام بیت برای بیان حماسی شعر مناسب است؟

- | | |
|---|--|
| ۱ | چند زنی تیر به هر گوشه‌ای |
| ۲ | فرستاده آمد به کردار گرد |
| ۳ | دزه‌ای کان محو شد در آفتاب |
| ۴ | ای عقل تو به باشی در دانش و در بینش؟ |
| | غافل از توشه بی توشه‌ای |
| | شنیده سخن‌ها همه یاد کرد |
| | جنگ او بیرون شد از وصف و حساب |
| | یا آن که به هر لحظه صد عقل و نظر سازد؟ |

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو زبانی

۷ بررسی مواردی چون تمثیل و کاربرد «را» به معنای «برای» در جمله «درویش را ضرورتی پیش آمد.» به ترتیب به قلمرو و مربوط می‌شود.

آسان - متنا - ۱۳۹۷

- | | |
|---|--------------|
| ۱ | ادبی - زبانی |
| ۲ | فکری - ادبی |
| ۳ | ادبی - ادبی |
| ۴ | فکری - زبانی |

قلمرو ادبی

متوسط - متنا - ۱۳۹۸

۸ نوع ادبی در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

- | | |
|---|-----------------------------|
| ۱ | اگر در دیده مجنون نشینی |
| ۲ | بشنو از نی چون شکایت می‌کند |
| ۳ | یار بی‌برده از در و دیوار |
| ۴ | چشم دل باز کن که جان بینی |
| | به غیر از خوبی لیلی نبینی |
| | از جدایی‌ها حکایت می‌کند |
| | در تجلی است یا اولی‌الابصار |
| | آنچه نادیدنی است آن بینی |

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

smart- ۱۳۹۹ - متوسط

۹ وزن و محتوا در کدام گزینه هم‌سو نیستند؟

- | | |
|---|------------------------------|
| ۱ | روی میوشان که بهشتی بود |
| ۲ | روز وصال است و صنم حاضر است |
| ۳ | خیز که امروز جهان آن ماست |
| ۴ | ای که دلم بردی و جان سوختی |
| | هر که ببیند چو تو حور ای صنم |
| | هیچ میا دولت آینده را |
| | جان و جهان ساقی و مهمان ماست |
| | در سر سودای تو شد روزگار |

smart- ۱۳۹۹ - آسان

۱۰ بیت کدام گزینه، حالت شادی و نشاط را منتقل نمی‌کند؟

- | | |
|---|---|
| ۱ | ای سرخوشان ای سرخوشان آمد طرب دامن‌کشان |
| ۲ | شب رفت صبح آمد غم رفت فتوح آمد |
| ۳ | پایان جنگ آمد آواز جنگ آمد |
| ۴ | ای جنگ پرده‌های سپاهانم آرزوست |
| | بگرفته ما زنجیر او بگرفته او دامان ما |
| | خورشید درخشان شد تا باد چنین بادا |
| | یوسف ز چاه آمد، ای بی‌هنرا! به رقص آ |
| | وی نای، ناله خوش سوزانم آرزوست |

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو فکری

۱۱) مفهوم کدام گزینه با بیت زیر تناسب معنایی بیشتری دارد؟

متوسط - منتا - ۱۳۹۸

- «گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش می گویم و بعد از من گویند به دورانها»
- ۱) دوستان عیب کندم که چرا دل به تو دادم
 - ۲) فاش می گویم و از گفته خود دلشادم
 - ۳) گر بگویم که مرا با تو سروکاری نیست
 - ۴) ای لولیان ای لولیان یک لولی ای دیوانه شد
- باید اول به تو گفتن که چنین خوب چرایی
 بنده عشقم و از هر دو جهان آزادم
 در و دیوار گواهی بدهد کاری هست
 طشتش فتاد از بام ما نک سوی مجنون خانه شد

۱۲) با توجه به حکایت زیر، کدام گزینه نادرست است؟

سخت - ۱۳۹۸ - smart

«یکی از ملوک خراسان محمود سبکتکین را به خواب چنان دید که جمله وجود او ریخته بود و خاک شده مگر چشمان او که همچنان در چشمخانه همی گردید، نظر می کرد. سایر حکما از تأویل این فروماندند مگر درویشی که به جای آورد و گفت: هنوز نگران است که ملکش با دگران است.»

- بس نامور به زیر زمین دفن کرده اند
 وان پیر لاشه را که سپردند زیر گل
 زنده است نام فرخ نوشین روان به خیر
 خیری کن ای فلان و غنیمت شمار عمر
- کز هستی اش به روی زمین بر نشان نماند
 خاکش چنان بخورد کزو استخوان نماند
 گرچه بسی گذشت که نوشین روان نماند
 زان پیشتر که بانگ بر آید فلان نماند»
- ۱) استفاده از آرایه‌هایی چون سجع و جناس
 - ۲) استفاده از دستور تاریخی
 - ۳) پیام متن، نکوهش ظلم‌ستیزی است.
 - ۴) «را» فقط به عنوان نشانه مفعول به کار رفته است.

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

۱۳) وزن و محتوای کدام دو بیت هماهنگ است؟

متوسط - منتا - ۱۴۰۰

- الف) ای صوفیان عشق بدرید خرقة‌ها
 ب) مهمان توام ای جان زنهار مخسب امشب
 ج) باز به بط گفت که صحرا خوش است
 د) دلی کز تو سوزد چه باشد دوايش
- صد جامه ضرب کرد گل از لذت صبا
 ای جان و دل مهمان زنهار مخسب امشب
 گفت شبت خوش که مرا جا خوش است
 چو تشنه تو باشد که باشد سقايش
- ۱) الف - د
 - ۲) ب - د
 - ۳) الف - ج
 - ۴) ب - ج

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو ادبی

۱۴) در بیت کدام گزینه تمامی آرایه‌های «استعاره، تشبیه و کنایه» وجود دارد؟

سخت - منتا - ۱۳۹۹

- ۱) دی در گذار بود و نظر سوی ما نکرد
 - ۲) این یک دو دم که مهلت دیدار ممکن است
 - ۳) در هر طرف ز خیل حوادث کمینگی است
 - ۴) بی عمر زنده‌ام من و این بس عجب مدار
- بیچاره دل که هیچ ندید از گذار عمر
 دریا بکار ما که نه پیداست کار عمر
 زان رو عنان گسسته دواند سوار عمر
 روز فراق را که نهد در شمار عمر

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

سخت - متنا - ۱۴۰۰

۱۵) چند بیت از ابیات زیر، به ترتیب دارای لحن حماسی و چند بیت دارای حالت شادی است؟

- | | |
|---|---------------------------------------|
| الف) به یک دست بر بسته شیر و پلنگ | به دست دگر ژنده پیلان جنگ |
| ب) مرا بسود و فروریخت هر چه دندان بود | نبود دندان لا بل چراغ تابان بود |
| پ) دل گفت حُسن روی او وان نرگس جادوی او | وان سنبل ابروی او وان لعل شیرین ماجرا |
| ت) سر و روی مردان پر از گرد و خاک | ز ره، لخت لخت و قبا، چاک چاک |
| ث) ای گشته ز تو خندان بستان و گل رعنا | پیوسته چنین بادا چون شیر و شکر با ما |
| ج) از طلا گشتن پشیمان گشته‌ایم | مرحمت فرموده ما را مس کنید |

- ۱) یک، دو ۲) یک، سه ۳) دو، دو ۴) دو، سه

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو ادبی

سخت - ۱۳۹۹ - smart

۱۶) در بیت گزینه هر سه آرایه «استعاره، جناس و تشبیه» وجود دارد.

- | | |
|---|-----------------------------------|
| ۱) جعد مشکبارش گیر زلف تابدارش گیر | خیز و در کنارش گیر ماه نیمروزی را |
| ۲) روی پر نگارش بین چشم پر خمارش بین | لعل آبدارش بین ماه نیمروزی را |
| ۳) موسم سحر شد خیز باده در صراحی ریز | در کمند زلف آویز ماه نیمروزی را |
| ۴) می به می پرستان آر باده سوی مستان آر | خیز و در شبستان آر ماه نیمروزی را |

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

سخت - متنازوم - ۱۴۰۱

۱۷) موسیقی و وزن کدام گزینه با محتوای آن هماهنگ نیست؟

- | | |
|----------------------------------|-------------------------------|
| ۱) برآمد خروش سپاه از دو روی | جهان شد پر از مردم جنگجوی |
| ۲) چشمان زمین دوباره تر خواهد شد | ماه از سر شب بدون سر خواهد شد |
| ۳) ما همه چشمیم و تو نور ای صنم | چشم بد از روی تو دور ای صنم |
| ۴) دلم دریاچه غم شد دوباره | قد آینه‌ها خم شد دوباره |

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو فکری

۱۸) مفهوم کلی عبارت «اما روزگار انصاف بستد و دمنه را رسوا گردانید و افترا و زرق او شیر را معلوم گشت، چه نهال کردار و تخم گفتار چنان که

متوسط - ۱۳۹۹ - smart

پرورده و کاشته شود به ثمرت رسد.» در کدام بیت دیده نمی‌شود؟

- | | |
|-----------------------------------|------------------------------|
| ۱) همه تخم نامردمی کاشتی | بین لاجرم بر که برداشتی |
| ۲) چون لشکر برون تاخت خشم از کمین | نه انصاف ماند نه تقوی نه دین |
| ۳) رطب ناورد چوب خر زهره بار | چو تخم افگنی بر همان چشم دار |
| ۴) تو ما را همی چاه کندی به راه | به سر لاجرم درفتادی به چاه |

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

سخت - ۱۴۰۰ - smart

۱۹) در کدام بیت وزن آهنگ با محتوا هماهنگی ندارد؟

- | | |
|---------------------------------|-------------------------------|
| ۱) چو درویش بیند توانگر به ناز | دلش بیش سوزد به داغ نیاز |
| ۲) لطف گل بین و جرم خار مبین | جعد بگشا و مشک و عنبر گیر |
| ۳) مبارک بادت این سال و همه سال | همایون بادت این روز و همه روز |
| ۴) بیگانه شدم ز صبر و از شادی | تا عشق تو گشت آشنای من |

درس یکم: مبانی تحلیل متن قلمرو زبانی

آسان - ۱۴۰۰ - smart-

۲۰) با توجه به ابیات زیر کدام گزینه نادرست آمده است؟

- ۱) وجود واژگان کهن در ابیات مثل «گازر»
 ۲) ضمیر «م» در واژه «همچنین» نقش دستوری «مفعولی» دارد.
 ۳) ساخت تمام جمله‌ها به شیوه بلاغی است
 ۴) استفاده از آرایه کنایه در ابیات
- «به دام افتاد روباهی سحرگاه
 که گر صیاد بیند همچنین
 پس آنکه مرده کرد او خویشتن را
 چو صیاد آمد او را مرده پنداشت
 زین ببریید حالی گوش او لیک
 به دل، روباه گفتا ترک غم گیر
 به دام افتاد روباهی سحرگاه
 که گر صیاد بیند همچنین
 پس آنکه مرده کرد او خویشتن را
 چو صیاد آمد او را مرده پنداشت
 زین ببریید حالی گوش او لیک
 به دل، روباه گفتا ترک غم گیر»

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی

متوسط - متنازوم - ۱۴۰۱

۲۱) لحن و فضای حاکم بر شعر در کدام گزینه متفاوت است؟

- ۱) مرا مادرم نام مرگ تو کرد
 ۲) زمین آمد از سم اسبان به جوش
 ۳) پیاده ندیدی که جنگ آورد
 ۴) جور و ظلم دوست را بر جان بنه
- زمانه مرا پتک ترگ تو کرد
 به ابر اندر آمد فغان و خروش
 سر سرکشان زیر سنگ آورد
 ور نخواهی پس صلاي جنگ جنگ

درس سوم: واج آرایي، واژه آرایي

سخت - متنا - ۱۳۹۷

۲۲) در کدام بیت، «تکرار» وجود ندارد؟

- ۱) به خون گر کشی خاک من، دشمن من
 ۲) به اندیشه نیاید این بیان راست
 ۳) گفت زنه‌ار اگر چه بد کردم
 ۴) بارها از تو گفته‌ام از تو
- بجوشد گل اندر گل از گلشن من
 تو منگر پس نه پیش و چپ و نی راست
 در بد من مبین که خود کردم
 بارها از تو، بارها از تو

درس دوم: سازه‌ها و عوامل تاثیرگذار در شعر فارسی

سخت - ۱۴۰۰ - smart-

۲۳) انواع ادبی چند بیت «تعلیمی» است؟

- ۱) دو
 ۲) سه
 ۳) پنج
 ۴) چهار
- (الف) تا توانی می گریز از یار بد
 (ب) بگیر ای جوان دست درویش پیر
 (ج) ما به روی دوستان از بوستان آسوده‌ایم
 (د) ای روی تو راحت دل من
 (ه) هر آن که تخم بدی کشت و چشم نیکی داشت
- یار بد بدتر بود از مار بد
 نه خود را بیفکن که دستم بگیر
 گر بهار آید و گر باد خزان آسوده‌ایم
 چشم تو چراغ منزل من
 دماغ بیهوده پخت و خیال باطل بست

درس سوم: واج آرای، واژه آرای

سخت- ۱۳۹۹ - smart

۲۴) ترتیب ابیات زیر براساس دارا بودن آرایه های «تلمیح، کنایه، تشبیه، واژه آرای و جناس» کدام است؟

- | | |
|---|--------------------|
| الف) ای دل ار سیل فنا بنیاد هستی بر کند | ۱) ب، ت، الف، ث، پ |
| ب) آسمان بار امانت نتوانست کشید | ۲) الف، ت، ث، پ، ب |
| پ) یکی جام یاقوت پُر می به چنگ | ۳) الف، ث، پ، ت، ب |
| ت) چو نامردم آواز مردم شنید | ۴) ب، الف، ث، پ، ت |
| ث) ای عاشقان کوی تو از ذره بیشتر | |
- چون تو را نوح است کشتیبان ز طوفان غم مخور
قرعۀ کار به نام من دیوانه زدند
دل و گوش داده به آوای چنگ
میان خطر جای بودن ندید
من کی رسم به کوی تو که از ذره کمترم

درس دوم: سازه ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

۲۵) درباره تأثیر وزن در شعر، می توان گفت پس از که اساسی ترین عامل پیدایش شعر است، مهم ترین و مؤثرترین عامل است.

- ۱) وزن - عاطفه ۲) لحن - وزن ۳) وزن - لحن ۴) عاطفه - وزن
- آسان - منتأزمون - ۱۴۰۲

درس سوم: واج آرای، واژه آرای

سخت - منتا - ۱۴۰۰

۲۶) همه ابیات دارای آرایه «تکرار» هستند؛ به جز:

- ۱) تو را چه غم که یکی در غمت به جان آید
۲) سیر سپهر و دور قمر را چه اختیار
۳) قاضی به دو شاهد بدهد فتوی شرع
۴) هزار دشمن اگر در قفاست عارف را
- که دوستان تو چندان که می کشی
در گردشند بر حسب اختیار دوست
در مذهب عشق، شاهدی بس باشد
چو روی خوب تو دید از قفا چه غم دارد

درس دوم: سازه ها و عوامل تاثیر گذار در شعر فارسی

متوسط - ۱۴۰۱ - smart

۲۷) وزن همه ابیات با مضمون آن هماهنگ است؛ به جز:

- ۱) مرا تا نقره باشد می فشام / تو را تا بوسه باشد می ستانم
۲) شبان دائم که از درد جدایی / نیاسودم ز فریاد جهان سوز
۳) نمی دانستم از بخت همایون / که سیمرغی فتد در آشیانم
۴) مبارک تر شب و خرم ترین روز / به استقبال آمد بخت پیروز

درس سوم: واج آرای، واژه آرای

متوسط - ۱۴۰۰ - smart

۲۸) ترتیب آرایه های «واژه آرای - سجع مطرف - سجع متوازی - واج آرای» به ترتیب در کدام گزینه درست آمده است؟

- الف) از سرو گویم یا چمن از لاله گویم یا سمن
ب) هم ناز دیدم هم بلا هم درد دیدم هم دوا
پ) من ز سلام گرم او، آب شدم ز شرم او
ت) بازآ و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین
- از شمع گویم یا لگن یا رقص گل پیش صبا
هم خوف دیدم هم رجا هم خار دیدم هم رطب
وز سخنان نرم او، آب شوند سنگها
کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می رود
- ۱) پ - ت - الف - ب
۲) ت - الف - ب - پ
۳) پ - الف - ت - ب
۴) الف - ت - ب - پ

متوسط - ۱۴۰۰ - smart

۲۹) در همه ابیات به جز «واج آرای با واژه آرای» همراه است.

- ۱) درد غم و درد او آمده درمان ما
۲) کاووس کیانی که کی اش نام نهادند
۳) از پی آز جانت آز رده است
۴) در سایه سروی به سرای بستان
- سید ما شد به جان بنده خوی غمش
کی بود و کجا بود و کی اش نام نهادند
زان که آز است خود سر آزار
از ساقی سیم ساق ساغر بستان

۳۰ کدام گزینه فاقد «واژه آرای» است؟

حیف نباشد که دوست دوست تر از جان ماست
بر لب جوی طرب جوی و به کف ساغر گیر
ور نه در مجلس رندان خبری نیست که نیست
با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع

- ۱) گر برود جان ما در طلب وصل دوست
- ۲) میل رفتن مکن ای دوست دمی با ما باش
- ۳) مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز
- ۴) بی جمال عالم آرای تو روزم چون شب است

پاسخنامه تشریحی

- گزینه‌ی «۴» مفهومی عینی (توصیف شب) دارد اما بقیه‌ی گزینه‌ها ذهنی (عشق، حکمت و عرفان) هستند. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱**
- حذف فعل مربوط به قلمرو زبانی است نه ادبی / عبارت «هر که دست از جان بشوید، هر چه در دل دارد بگوید» و بیت آمده در متن تمثیل است. (گزینه ۲) **۱** **۲** **۳** **۴** **۲**
- واژه‌های «بشوید و بگوید» جناس دارند. (گزینه ۳) / «دست از جان شستن» کنایه از «ترسیدن از مرگ» و «قطع امید از زندگانی» است. (گزینه ۴) **۱** **۲** **۳** **۴** **۳**
- «را» بیت این گزینه، نشانهٔ فک اضافه است. (زال را دست : دست زال) در سایر گزینه‌ها، نشانهٔ مفعول است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۴**
- الف بهره‌گیری از تمثیل ← قلمرو ادبی
ب) بیان مفهوم «هوشیاری و پرهیز از خوشی‌های زودگذر» ← قلمرو فکری
پ) کاربرد واژگان کهن به جای واژگان امروزی ← قلمرو زبانی
- ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴» وزن آهنگ کوبنده و ضربی دارند و با لحن حماسی خوانده می‌شوند، اما بیت گزینهٔ «۲» وزن و آهنگ نرم و حال و هوای پند و اندرز و تعلیم دارد. **۱** **۲** **۳** **۴** **۵**
- بیت مخاطب این سؤال می‌تواند به سرعت پاسخ را حدس بزند زیرا بیت گزینهٔ ۲ اصلاً از خود شاهنامهٔ فردوسی است و وزن این شعر خود گواه بر پاسخ سریع به این پرسش است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۶**
- در مورد گزینه‌های دیگر: ۱- بییتی است از مخزن‌الاسرار نظامی بر وزن (مفتعلن مفتعلن فاعلن) که وزنی شاد و طرب‌انگیز است و نامناسب برای حماسه - ۳- بییتی است از مثنوی معنوی بر وزن (فاعلاتن فاعلاتن فاعلن) که مناسب برای تعلیم و پند و اندرز است. ۴- وزن این بیت هم که پرواضح است مناسب حماسه نیست چرا که وزنی دوری و مناسب برای غزل است (مفعول و مفاعیلن مفعول و مفاعیلن) از دیوان غزلیات شمس.
- بررسی مواردی چون تمثیل و شبکهٔ معنایی : قلمرو زبانی **۱** **۲** **۳** **۴** **۷**
- کاربرد «را» در معنای «برای» ← قلمرو زبانی
- نوع ادبی این بیت، عاشقانه اما نوع ادبی سایر ابیات عارفانه است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۸**
- گزینه‌های «۱»، «۲»، «۳» و «۴»: وزنی شاد و طرب‌انگیز، همراه با محتوایی شاد دارند؛ اما در گزینهٔ «۴» شاعر از این وزن برای محتوایی غم‌ناک بهره برده است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۹**
- وزن و محتوای بیت گزینهٔ «۴»، آرزو و حسرت را بیان می‌کند، اما سایر ابیات حالت شادی و نشاط درونی را منتقل می‌کنند. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۰**
- این گزینه به پاسخ نزدیک‌تر است، چون شاعر می‌گوید که می‌خواهد همهٔ مردم را از عشقش باخبر کند. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۱**
- پیام این متن «نکوهش طمع داشتن به مال دنیا و سلطنت‌طلبی» است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۲**
- موارد موجود در متن با توجه به گزینه‌ها:
- ۱) سجع و جناس بین «نگران - دگران»
۲) آوردن دو حرف اضافه برای یک متمم در مصراع دوم بیت اول (به روی زمین بر) - همی گردید (در معنای می‌گردید): دستور تاریخی
۴) «را» در جملهٔ اول فقط به کار رفته است و آن هم نشانهٔ مفعول بودن محمود سبکتکین است.
- ۱** **۲** **۳** **۴** **۱۳**
- بیت «ب»: موضوع شعر شاد است و با وزن شعر هماهنگ.
بیت «ج»: موضوع شعر شادی و خوشی و با وزن شعر هماهنگ است.
- عمر: استعاره از اسبی که عنان دارد. / عنان گسسته: کنایه از با سرعت رفتن / سوار عمر: اضافهٔ تشبیهی
بیت الف، ت) حماسی / بیت پ، ث) حالت شادی و نشاط دارند. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۴**
- گزینهٔ «۳»: استعاره: ماه نیمروزی (استعاره از معشوق زیبارو) / جناس: خیز، ریز / تشبیه: کمند زلف
بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینهٔ «۱»: استعاره: ماه نیمروزی (استعاره از معشوق زیبارو)
گزینهٔ «۲»: استعاره: ماه نیمروزی (استعاره از معشوق زیبارو)، لعل (استعاره از لب آب)
گزینهٔ «۴»: استعاره: ماه نیمروزی (استعاره از معشوق زیبارو)
- وزن شعر ضربی است و شاعر از ویژگی آوایی و تکرار منظم هجاهای کوتاه بهره گرفته و این وزن مناسب مرثیه نیست. محتوای بیت گزینهٔ «۲» حزن‌انگیز و مرثیه است. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۷**
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینهٔ «۱»: محتوای شعر حماسی است و با وزن هماهنگی دارد.
گزینهٔ «۳»: محتوا عاشقانه است و با وزن تناسب دارد. موسیقی متناسب با محتوا و شاد است.
گزینهٔ «۴»: محتوا عاطفی و احساسی و اندوهناک است و با وزن و موسیقی آن تناسب دارد.
- مفهوم عبارت سؤال و ابیات گزینه‌های «۱»، «۳» و «۴»: آدمی سرانجام سزای اعمال و گفتار خود را می‌بیند.
مفهوم بیت گزینهٔ «۲»: هنگام عصبانیت، آدمی انصاف و تقوی و دین را فراموش می‌کند و نمی‌تواند خود را کنترل کند. **۱** **۲** **۳** **۴** **۱۸**

۱۹) در گزینه ۱، شاعر از وزنی ضربی، کوتاه و کوبنده استفاده کرده است برای بیان مفهومی غم‌انگیز. (که این مفهوم بیشتر برای مفاهیم حماسی پر کاربرد است).

۲۰) همه ابیات به شیوه بلاغی ساخته نشده است.

بیت: صیاد آمد (شیوه عادی) / صیاد او را مرده پنداشت (شیوه عادی)
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «گازر، به معنی «رختشوی» در دستور زبان تاریخی کاربرد داشت.

گزینه ۲: ترتیب عادی جمله: صیاد من (مفعول) را ببیند.

گزینه ۴: خویشتن مرده ساختن تن را فروافکندن / ترک غم گرفتن، همه کنایه هستند.

۲۱) در گزینه‌های ۱، ۲ و ۳: لحن شعر، حماسی، آهنگ آن کوبنده و ریتم کوتاه است.

گزینه ۴: لحن ملایم و نوع ادبی، غنایی است.

۲۲) گزینه ۲: معنی «راست» اول و «راست» دوم متفاوت است. «راست» اول در معنای درست و «راست» دوم «سمت راست» است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «من»، «گل»

گزینه ۳: بد

گزینه ۴: بارها و تو

۲۳) در بیت‌های گزینه ۲، به ادبیات تعلیمی اشاره شده است و بیت‌های «ج - د» به موضوع ادبیات غنایی اشاره دارد.

بیت «الف»، دوری از همنشین بد

بیت «ب»، کمک به هم‌نوع

بیت «ه»، برحذر داشتن از بدی‌ها

۲۴) الف) سیل فنا (تشبیه)، بنیاد هستی برکنند (کنایه)، کشتی نوح (تلمیح)

ب) نتوانستن کشیدن (کنایه)، این بیت اشاره به آیه قرآن (إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ) دارد. (تلمیح)

پ) چنگ و چنگ (جناس) [چنگ در مصراع اول: مجاز از دست / در مصراع دوم: نوعی ساز]

ت) میان خطر جای بودن ندیدن (کنایه از فرار کردن)

ث) تکرار «ذرّه» (واژه آرایبی)

۲۵) اساسی‌ترین عامل پیدایی شعر عاطفه است. درباره تأثیر وزن در شعر، می‌توان گفت پس از «عاطفه» مهم‌ترین و مؤثرترین عامل، «وزن» است. وزن و آهنگ به

انتقال بهتر عاطفه و احساس شاعر در شعر کمک می‌کند. توجه به فضای عاطفی و آهنگ متن، سبب کشف لحن می‌شود و تشخیص لحن، خواندن متن را دلنشین‌تر و درک محتوا را آسان‌تر می‌کند.

۲۶) در این بیت کلمه «شاهد» در یک معنی واحد به کار نرفته است. «شاهد» اول به معنی گواه و «شاهد» دوم به معنی زیبارو معشوق است؛ بنابراین، بیت فاقد آرایه

تکرار است.

تکرار در سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «واژه غم»

گزینه ۲: «واژه اختیار»

گزینه ۴: «واژه قفا»

۲۷) شاعر در بیت گزینه ۲، با استفاده از وزنی آهنگین و نسبتاً شاد، به بیان مضمونی غم‌انگیز پرداخته است؛ در حالی که در سایر ابیات وزن و آهنگ شاد آنها منطبق

با مضمون است.

۲۸) تکرار: واژه «آب» / سجع مطرف: واژه‌های «نشین - نازنین - زمین/زمین و نازنین» / سجع متوازی: «چمن، سمن، لگن» / واج آرایبی: مصوت بلند «آ»

۲۹) در بیت گزینه ۴، واج آرایبی صامت «س» وجود دارد. اما در این بیت واژه آرایبی وجود ندارد. واژه‌های «بستان و بستان» واژه آرایبی نیست.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱: «واژه آرایبی: درد / واج آرایبی: صامت «د»

گزینه ۲: «واژه آرایبی «کی» / واج آرایبی: صامت «ک»

گزینه ۳: «واژه آرایبی «آز» / واج آرایبی: صامت «ز» و مصوت بلند «آ»

۳۰) در بیت این گزینه جوی «اول» در معنی جویبار و جوی «دوم» در معنی فعل امر استفاده شده است.

گزینه ۱) واژه آرایبی (دوست - جان)

گزینه ۳) واژه آرایبی (نیست)

گزینه ۴) واژه آرایبی (تو)

پاسخنامه کلیدی

۱	۱	۲	۳	۴
۲	۱	۲	۳	۴
۳	۱	۲	۳	۴
۴	۱	۲	۳	۴
۵	۱	۲	۳	۴
۶	۱	۲	۳	۴
۷	۱	۲	۳	۴
۸	۱	۲	۳	۴

۹	۱	۲	۳	۴
۱۰	۱	۲	۳	۴
۱۱	۱	۲	۳	۴
۱۲	۱	۲	۳	۴
۱۳	۱	۲	۳	۴
۱۴	۱	۲	۳	۴
۱۵	۱	۲	۳	۴
۱۶	۱	۲	۳	۴

۱۷	۱	۲	۳	۴
۱۸	۱	۲	۳	۴
۱۹	۱	۲	۳	۴
۲۰	۱	۲	۳	۴
۲۱	۱	۲	۳	۴
۲۲	۱	۲	۳	۴
۲۳	۱	۲	۳	۴
۲۴	۱	۲	۳	۴

۲۵	۱	۲	۳	۴
۲۶	۱	۲	۳	۴
۲۷	۱	۲	۳	۴
۲۸	۱	۲	۳	۴
۲۹	۱	۲	۳	۴
۳۰	۱	۲	۳	۴